

Odpověď třem inženýrům technikům, kteří zjistili, jak špatně je na tom naše krajina, půda a voda v České krajině.

Jednoho dne jsem obdržel e mailovou zprávu od třech postarších pánů. Obrátili se na mne jako na člověka, který se věnoval celý svůj profesní život ochraně půdy a krajiny. Sebrali rozsáhlá data o půdě, vodě, krajině, chování zemědělců, dotační politice v oblasti hospodaření s půdou, vodou a lesy, ale i informací se zhoršujícím se podnebím. Požádali mi o stanovisko ke svým závěrům.

Vážení,

Jako laici uschopnění pohledu zvenčí jste objevili jádro pudla. Totální existenční závislost lidstva na půdě. Moře nás nezachrání nejenom proto, že ho jako ČR nemáme, ale i proto, že ho lidstvo znečišťuje ještě rychleji než půdu. Stejně 90 % potravin je z půdy. Aspoň náznakem jste nahlédli do blízké budoucnosti desítek let, kdy půda v české kotlině nebude stačit přírůstků populace a nárůstu migrantů a stav se bude blížit počátku hladomoru. Chápu, že pro lidi, kteří nahlédnou prorockým způsobem do této neblahé budoucnosti, je toto zjištění bolestné až depresivní. Není možné se tématem zabývat dlouhodobě, protože vede ke skepsi a bezmocnosti. Ale co je důležité mít v zásobě filozofický pohled na život, který předpokládá naději a očekávání záchrany.

Ve vašich elaborátech je také přínosné srovnání se zahraničím. Co je však rozhodující pro českou kotlinu, to již je známé, ale pro politické představitele neuchopitelné. Těch, kdo by dokázali pojmut celostně problém úživnosti krajiny a soběstačnosti ve výrobě potravin je opravdu málo.

Myslím, že Váš pohled vnáší do problematiky zemědělství technický a ekonomický pohled energetických bilancí a tím i finančních dopadů. Také je reálný, hledající řešení oproti blouznění pseudoekologů nebo profesních idiotů, upřednostňující svůj úzce chápaný obor bez širších souvislostí. Podobně nebezpečné jsou zelené ideologie, jako je *hlubinná ekologie*, které přinášejí až fašizující proudy do společnosti, nebo radikalismus popírající základní lidská práva jako nezávislá organizace Greenpeace. Jako kuriózní, lze spatřovat například výkon státní správy Národního parku Šumava, která je pod vlivem vědců z Jihočeské univerzity, Hnutí duha a dalších neziskových organizací a to při přihlížení nadřazené organizační jednotky MŽP ČR. Ideologie jakýchsi *přírodních procesů* bez přítomnosti člověka a péče lidí o kulturní krajinu uprostřed Evropy, je již zakotvena v zákonu a ochraně přírody.

Že je vámi zpracovaný materiál těžko použitelný pro veřejnost jste pochopili sami. Ale je to výběr z nepřehledného moře informací, který má správnou ideu. Jestli dovolíte, poskytl bych vám svůj osobní pohled a svědectví.

Oblast vztahu lidí k půdě a vodě, zemědělství, vodní hospodářství a lesnímu hospodářství

Máme k dispozici řadu analytických materiálů na meziresortní úrovni, ale syntéza chybí. Vědci z univerzit a výzkumných ústavů jen těžko hledají praktická řešení, což je všeobecný problém týkající se i zahraničí. Co je však jednoznačně prokazatelné v naší situaci:

- Jsme závislí na povrchové vodě, takže musíme zachytit dešťovou vodu v horních částech povodí, a to pomocí lesů, ale hlavně zemědělské půdy, která by měla být v kondici, jinak nemá retenční schopnost. Některá biotechnická opatření jsou již budovaná, ale spíše jako příklady správné praxe. Například při pozemkových úpravách jako investice hrazené ze státních, nebo evropských prostředků. Plošná aplikace v rámci ČR chybí.

- Geomorfologická skladba České republiky je z 60-70 % tvořena pahorkatinou a vrchovinou, kde probíhají nezvratné a intenzivní erozní projevy způsobené nešetrným hospodařením zemědělců. To je také příčinou přívalových povodní v horních částech subpovodí. Některé jevy jsou monitorované, ale bez politických dopadů na zemědělské podniky. Tyto podnikatelé jsou přitom zodpovědní za řádné hospodaření podle zákona, protože jsou buď v pozici vlastníka, nebo nájemce půdy a zároveň příjemce dotací na půdu.
- Výše uvedeným neovlivitelným faktorům a trvalým podmínkám je možné se jen přizpůsobit a to jedině změnou způsobu využívání zemědělské půdy a budováním nápravných opatření typu protierozních mezí, zasakovacích průlehubů, malých nádrží napájených ze systematické drenáže.
- V některých oblastech a územích již klesla přirozená úrodnost půdy o několik kvalifikačních stupňů, což již nelze napravit. Tyto části a lokality půdních bloků je žádoucí identifikovat. Dochází k jejímu snížení půdního typu a bonity a trvale klesá příjem daně z nemovitosti, která je příjmem obcí
- Celá strategie agrární politiky by se měla rychle zorientovat na soběstačnost ve výrobě potravin a dovážet pouze to, co nejsme schopni vypěstovat. Vyrábět energii na poli je zločin.
- Budování velkých přehrad v údolích řek a zavlažování zemědělské půdy pomocí postřiku se jeví jako poslední zoufalá akce na prahu kolapsu.
- Limitujícím faktorem pro realizaci biotechnických opatření na zemědělské půdě jsou vlastnické vztahy a odpor zemědělců, protože se zabírá půda a přichází tak o dotace na půdu. Tyto plošné zábory jsou však nepodstatné a přináší x násobný efekt v ochraně půdy a zadržetí vody na zemědělském půdním fondu
- Stát zanedbává správu malých a drobných vodních toků a melioračních opatření, která byla plošně vybudovaná v předcházejících období. Meliorace jsou považovány pseudoekology za zlo, ale přitom zvyšují užitnou hodnotu zemědělské půdy a její produkční schopnost

Plošné zábory půdy pro zástavbu jdou velmi těžko omezit a je to světový problém. Proto je důležité se zaměřit na rozumnou regulaci urbanizace pomocí územních plánů a profilovou ochranu zemědělské půdy, která má zatím přirozenou úrodnost. Zásadní je usměrnit agrotechniku obhospodařování a obdělávání půdy pomocí změny osevních postupů, což by vyžadovalo zásadní změnu agrární politiky ČR

Závěrečná strategie nápravných opatření nevyžaduje složité bilancování a zvažování co a jak. Jde o to, zadržet spadlé srážky na našem území v co největším množství. To jde nejlépe maticí zemědělské půdy doplněnou na vhodných místech biotechnickými a agrotechnickými opatřeními, která jsou dávno vymyšlená, a umíme je projektovat. Jen se do toho pustit a to pomocí vhodně nasměrované dotační politiky, která by stimulovala zemědělce a vlastníky půdy.

Toto budování nápravných a adaptačních opatření není limitováno státními prostředky, ale majetkoprávní nepřipraveností, neschopností státu nasměrovat vhodné dotační tituly a odporem velkých zemědělských podniků. Překážku majetkoprávní přípravy pro biotechnická opatření umíme překonat a to pomocí pozemkových úprav. Tento proces je však z neznalosti kritizovaný zemědělskou veřejností jako nákladný a zdlouhavý a postrádá větší efektivitu v realizační koncepci.

Oblast společenských a politických postojů v kontextu s vývojem naší společnosti a státu

Můj pohled na celou věc vychází z filozofické úvahy o podstatě života, ale i světa a Země. Lidská společnost od svého počátku až do svého konce byla, je a bude civilizací zemědělců. Druhá věc je, že lidským srdcem prochází zlo i dobro. Podobně tyto síly působí teritoriálně v rámci Země, národů a civilizací. Pak se dějí takové paradoxy, že v úrodných oblastech země je hladomor. K tomu je třeba si uvědomit, že procházíme určitou klimatickou událostí trvajícím maximálně desítky tisíc let.

Stát, z hlediska starořeckých filosofů, by měl představovat dobro. Občan má zachovanou svobodu přesvědčení, včetně svobody svědomí a morálka je věcí osobní, nikoli státu. To jsou principy naší ústavy dodnes. Pouze část osobní svobody je z občanů přenesena na stát, aby člověk nebyl jako vlk vlku. Bohužel tyto základní preambule demokracie tak zplaněly, že se západní civilizace dostává do krize a je ohrožena infiltrací jiných civilizací. Přitom je třeba si uvědomit, že vztah východních civilizací k půdě a životnímu prostředí vykazuje ubohost, bídu a mnohdy hladomor. Na druhé straně i v těchto částech Země se najdou jedinci se zodpovědným chováním (například Ind, který dostal Nobelovu cenu za zvelebení pošty do podoby zahrady).

Existují propočty úbytků zemědělské půdy versus nárůstu počtu obyvatel u evropských států. Jedny z nejhorších trendů jsou například v Rakousku. Řešení není ve zvyšování intenzity výroby, závlahách, odvodnění, nebo počítačové podpoře minimalizace obdělávání, ale k návratu ke konvenčnímu poctivému zemědělství. Na příkladu Izraele je vidět, že extrémně vysokou intenzitou a zavlažováním odpadními vodami dochází k zasolování půd, což vede k postupné ztrátě úrodnosti. Návrat k tradičnímu zemědělství s chovem dobytka však již odmítá mladá generace z důvodu pracnosti. Kolaps půdy se nejen blíží, ale je změřitelný a prokazatelný. Například Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy má k dispozici přesná data. Je zřejmé, že kolaps půdy přivede společnost k celkovému snížení úživnosti krajiny a stát s tím již nebude moc nic dělat.

Katastrofické scénáře o úpadku a regeneraci civilizací popisují minulost, mají svoje zákonitosti, ale autoři nepřinášejí řešení do současné situace. Je žádoucí hledat praktická řešení v rámci politiky Evropské unie a suverenity České republiky. Archeologické nálezy v Egyptu neřeší naše problémy v české kotlině a moravských úvalech. Za současného stavu agrární lobby a mocenských zájmů oligarchů však změny agrární politiky nejsou reálné. Pak je možná jen občanská aktivita, osvěta, vzdělávání, školství a výchova mladé generace, kterou tyto všechny změny zasáhnou v příštích desetiletích. Rozhodující je řešit přítomnost nikoliv vytvářet teoretické koncepce a nereálné plány ovlivněné ideologií nebo naivitou vědců. Je třeba se zabývat tím, co jsme schopni teď a na tomto místě ovlivnit. Každý na svém místě a ve svém svěřeném povolání. Jíst a pít zdravou vodu musíme všichni.

Bohužel musím dosvědčit, že ve svém profesním životě jsem se třicet dva let zabýval ochranou zemědělské půdy na různých úrovních, úřadech a funkcích, včetně výzkumu a soudního znaleství a bohužel bez větší změny v systémovém přístupu společnosti a státu. Vše se spíše zhoršuje a podléhá skryté korupci a skupinovému zájmu podnikatelů a hlavně obchodníků. Zvolení politici jen přihlíží těmto zločinům vůči půdě a budoucím generacím. Řada z nich je do problému nezasvěcená a lhotejná, postrádající schopnost úsudku.

V oblasti postojů a přístupů společnosti k půdě, krajině a vodě je možné konstatovat tyto okruhy problémů:

- Zcela chybějící etika půdy, vymezený vztah v ústavě je dostačující, ale není vymáhán státem a po neúspěšné reformě veřejné správy v roce 2004 nedostatečná funkce orgánů ochrany zemědělského půdního fondu na obcích s přenesenou působností
- Nevhodně přenesené kompetence v ochraně půdy z MZe ČR na MŽP ČR v roce 1991. Půdu si mají chránit ti, co na ní hospodaří, nikoli supervizor z hlediska životního prostředí, který nedostatečně metodicky řídí svá územní pracoviště
- Výkon státní správy na úseku ochrany zemědělského půdního fondu je nefunkční a pod tlakem agrární loby. Podobně zemědělským zákonem a pravidly SZIF jsou kritéria podmíněnosti pro příjem dotací na půdu nastavená tak nízko, že nijak nezmiňují negativní dopady kořistnického zneužívání půdy od podnikatelů.
- Arogance moci agrární loby podporovaná politiky bránící omezení kořistnického zneužívání a ničení půdy pro miliardové dotace na půdu. Bránění zavedení vyhlášky na erozi půdy, pozemkovým úpravám, které navrhuje a budují protierozní a vodohospodářská opatření
- Zcela chybějící informovanost a povědomí občanů, nezájem médií o stav půdního fondu národa a zlehčování problému ze strany politiků, především těch, kteří jsou vlastníci tisíců hektarů půdy a příjemců dotací
- Vše negativně ovlivňuje resortní roztržičnost výkonu státní správy v oblasti ochrany přírodních zdrojů mezi MŽP, MZe, MMR. Jako jediné rádně nastavené řízení je možné vyhodnotit jen pozemkové úpravy, ale i tento proces podporovaný EU je pod tlakem agrární loby, především z pohledu protierozních opatření a osevních postupů, které by zmírnily intenzitu využívání půdy.
- Nedostatečně nastavené obory a předměty na všech stupních škol, které problematiku vztahu lidí k půdě ignorují

Stav legislativy: Oblast ochrany půdy a vody v zemědělské krajině je poměrně dobře propracovaná v ústavě, zákonu o ochraně zemědělského půdního fondu, vodním zákonu. Navazující zákony, především zemědělský zákon již podléhá agrární loby a vlivu velkých podnikatelů, kteří zneužívají zděděný stav půdních bloků a velikosti podniků po socialistické velkovýrobě. Také zákon o ochraně přírody a krajiny nevychází ze základního vztahu zemědělce jako hospodáře, ale je ovlivněn ideologií konzervativní ochrany přírody. Dlouhodobým nedostatkem stavebního zákona je pak územní plánování, které se zabývá jen urbanizací a zastavitelnými pozemky.

Závěr: Ochrana půdy je tak pro náš stát přehlíženou Popelkou. Špatné politické rozhodnutí z 20. let minulého století, kdy bylo obchodníky na burze rozhodnuto o nasměrování zemědělství na obilnářství teda zornění v podmínkách pahorkatin a vrchovin. To vše pokračovalo socialistickou výrobou z období komunismu. Tento směr agrární politiky se mění jen velmi pomalu a jen v některých místech, kde se hospodařící subjekty rozhodli pro organické zemědělství a rodinné farmaření.

Celkově se však vztah k půdě po roce 1989 paradoxně zhoršil a nepodařilo se obnovit osobní vztah k půdě ze strany vlastníků. Máme největší výměry půdních bloků a po Slovensku nej větší roztržičnost vlastnické půdní držby v EU. Nevhodné plošné dotace na půdu podporují erozi a zhutnění půdy, ztrátu retenční schopnosti půdy a celé krajiny a zneužívají zemědělskou půdu pro nesmyslnou výrobu energie. Toto vše podporují všichni občané ČR svými daněmi, které jsou přerозděleny na dotace na zemědělskou půdu. Nastavená podmíněnost pro příjem

těchto dotace povinností zemědělců dodržovat protierozní osevní postupy je záměrně nastavená tak nízko, že nemá skoro žádný efekt a význam. Zemědělci se chovají tak jak jsou nastaveny dotace.

Prognózy související s vývojem civilizace na základě výsledků kritického myšlení a víry

Předem je třeba říci, že kritické myšlení a víra se nevyklučují, jak si převážná část vědců domnívá. Vědu přinesla společnosti raná církev, aby zbavila národy pohanství a víry v božstva přírodních sil. Proto se v současnosti někteří z vědců přiklání k poznatkům z Bible, a využívají je při kritickém myšlení a hledání odpovědí, na které úzce specializované obory nemají.

Oblast problematiky ochrany půdy v souvislosti s blížící se změnami v civilizaci, je velmi obšírná a vyžaduje holistický přístup a především multioborové vzdělání. Bohužel tento pohled na svět pomocí kritického myšlení se přestal na univerzitách vyučovat již někdy v 17. století. Současná urychlující globalizace a specializace studijních oborů jen prohloubila nedostatek systematického přístupu a komplexnosti myšlení. Problém se vleče s pokrokem v průmyslu a odcizení člověka od půdy, úbytkem podílu pracujících v zemědělství a odlivem obyvatel venkova do měst. Toto je ale celosvětový problém. Najdou se však místa a společnosti, které se ke své půdě chovají s úctou. Například stát Izrael.

O věci blížícího se kolapsu západní civilizace nejsou ochotni uvažovat nejen vědci, ale i politici. Nelze očekávat, že princip předběžné opatrnosti v případě ztráty úživnosti zemědělské krajiny v české kotlině budou vnímat psychopati, které si svobodně volí náš národ. Antisociální lidé bez pokory a bázně, kterým chybí nejen moudrost, ale i vzdělání. Bohužel se už nejedná jen o politiky, ale i úředníky, kteří jsou pod služebním zákonem a slibem věrnosti státu. A ti, co vzdělání mají, jsou schovaní za katedrami univerzit a publikují odborné články v inpaktovaných a recenzovaných časopisech, které jsou pro uzavřený okruh vědců a jejich mikrosvěta.

Ale nejen to, mohu potvrdit, že i věřící praktikující křesťané, kteří znají knihu Zjevení, a ovládají celou Bibli, nechtějí o zániku naší civilizace přemýšlet. To je mimo jiné důvodem, proč se o problematiku kolapsu půdy nikdo nezajímá. Je obtížné vzít na sebe povolání proroka, kterého nikdo nemá rád. Většina lidí si zacpává uši, ale to není problém jen současnosti. Bylo tomu na světě vždy. Dále je třeba se zabývat nejen proroctvím pro budoucnost, ale i tím, jak celá věc začala na počátku existence člověka na této zemi. Úděl lidí a celé civilizace bylo, je a bude dobývat chléb z půdy. Pokud si tuto závislost lidé neuvědomují a nejsou o ní informováni, je obtížné jim sdělovat věci budoucí a varovat je před kolapsem naší civilizace.

Na druhé straně se poslední dobou objevují katastrofici, kteří straší lidi úpadkem a příchodem nové doby ledové, nebo naopak oteplováním, vysušením krajiny a ztrátou všech dovedností, které jsou spjaté se zemědělstvím. Nepřináší reálná a praktická řešení do přítomnosti ani naději na zlepšení. Mezi tím se pohybují vědci a lidé s ateistickým názorem, kteří poctivě hledají, ale nejde jim to, protože v knihách nenachází odpovědi na otázky nejisté budoucnosti. Můžeme se poučit ze skutečnosti, že všechny civilizace před námi vyschly, ale problém je v tom, že dnes již žádná civilizace nemá kam odejít. Není kam a jak. Můžeme se jen bránit přílivu přistěhovalců, kteří situaci ještě zhorší a přizpůsobovat své chování změnám podnebí.

Myslím, že pro rozlišení příčin současného stavu naší Země a společnosti je potřebné hledat odpovědi v minulosti a vrátit se k tomu, jak to všechno začalo. Nikdo z nás u prapočátků lidské společnosti nebyl, ale máme soupis toho, jak věci zaznamenali ti, co formovali základy židovsko křesťanské

kultury a starořecké filosofie. Demokratické základy západní civilizace včetně základního vztahu k půdě vychází z odkazu a dědictví těchto myslitelů a proroků. Vše je zaznamenáno, jen nám chybí moudrost aplikovat toto poznání do života současnosti. Principy vztahu člověka k Zemi totiž zůstávají stále stejné. Země patří těm, kdo po ní chodí cestou spravedlnosti a s pokorou. To však předpokládá uvědomění si existence Někoho, kdo je převyšuje.

Nejde o osud nebo předurčenost podle řecké filosofie. Život se netočí do kruhu, ale směřuje v linii, respektive ohraničené přímce podle křesťanské a židovské víry. Svět má svůj začátek a konec. To je nepředstavitelná věc pro řadu lidí i těch, kteří jsou praktikující křesťané. Nikdo nechce slyšet o konci. Přitom křesťanství i židovství nabízí naději na nový obnovený svět a život i po konci. V tomto směru se dokonce naše civilizace shoduje s muslimy. Jen jde o to se domluvit na cestě k této věčnosti.

Abychom pochopili o čem to je, a proč Země úpí ke svému konci, je třeba si přečíst knihu Genesis. Nic jiného nemáme k dispozici. Základní vztah člověka v jeho krátkém životě není ani tak k lidem a společnosti, ale k půdě. Jeho hlavním posláním je pečovat o půdu (Gen 1:28). Úděl člověka pak je řádně obdělávat půdu a starat se šetrně o svěřené území (Gen 3:17-23). Pokud tak člověk nečiní a přikloní se ke zlu, nedá mu Zem sílu(Gen 4:12). Tyto vazby platí pro všechny lidi všech generací a nejde před touto zodpovědností utéct do tavicího kotle velkoměst, skovat se v šedé zóně průměrnosti, zaštitit se zásluhami a politickou příslušností, nebo členstvím v občanských spolcích případně církvi.

A teď o co jde v současnosti. Nejde o poznatky a nejnovější výsledky výzkumů, které objevují objevené, ale zjevení, nebo moudrost rozpoznání znamení doby. Prožíváme období světa, jako před potopou, kdy Noe jako jediný člověk přijal zjevení o blížící se katastrofě. Byl všem pro smích, ale přesto ohlašoval tuto zvěst a konal. To je cesta i pro současnost. Noe byl shledán spravedlivý, naslouchající tomu, kdo učinil tento svět a dal mu život. Novodobých následovníků Noeho je v české kotlině poskrovnu, a těch co se jim vysmívají, nebo jsou k varování lhostejní je většina. To se v dějinách světa stále opakuje. Přesto platí to Kantovské: „*Jsem tedy a nemohu jinak*“.

Zdravím vás a přeji vytrvalost a sílu

16.2. 2018

V.A. Mazín